

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.429/2013/3. szám

A Szegedi Ítéltábla a Szabó Balázs Gábor Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd) által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti székhelyű felperesnek – a Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Ádám Attila ügyvéd) által képviselt **alperes neve(címe)** szám alatti székhelyű alperes ellen tisztességtelen szerződési kikötés megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2013. április 12. napján kelt 6.G.40.239/2012/7. sorszámú ítélete ellen a felperes részéről 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 100.000,- (Egyszázezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, fizessen meg az államnak 15 nap alatt – leletezés terhe mellett – 298.000,- (Kettőszázkilencvennyolcezer) forint le nem rótt első- és másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes 2008. február 26-án kölcsönszerződést kötött az alperessel, mely szerint a pénzügyintézet az adósnak 2.728.500,- forint kölcsönt folyósít gépjármű megvásárlása céljára. A kölcsön futamideje 72 hónap, a mértékadó devizanem svájci frank, a kikötött THM 15,99 %. Az első törlesztőrészlet esedékessége 2008. április 20., majd azt követően minden hónap 20. napja. A saját rész 671.500,- forint, a hitelminősítési díj 178.500,- forint. A felperes nyilatkozott, hogy a kölcsönszerződésben, valamint az annak hátoldalán lévő üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat kötelezőnek ismeri el. A szerződés részét képező, 2009. augusztus 1. napjától hatályos Üzletszabályzat Preambulum II.2. pontja szerint beiktatásra került a magatartási kódex által meghatározott oklista, ami részletesen meghatározza azon okokat, amelyek bekövetkezte esetén a finanszírozó jogosult az ügyleti kamat megváltoztatására azzal, hogy az ok bekövetkezte önmagában nem feltétlenül eredményezi a

kamatmódosítást. A finanszírozó a feltétel bekövetkezte esetén alapos elemzés után dönt a szerződés kamatelemének egyoldalú módosításáról, melyet az Árazási Elvekben foglaltaknak megfelelően hajt végre. Amennyiben a kamatmódosítás alapjául szolgáló feltételek a kamat csökkentését teszik lehetővé, úgy a finanszírozó köteles a hátralévő díjakban a kamatcsökkentést az Árazási Elvekben foglaltak szerint érvényesíteni. A Preambulum III. része szerint a Takarékbank Zrt. 2010. december 31. napjával megszünteti az „MTB devizaárfolyam” jegyzését. Erre tekintettel az **(alperes neve)** 2011. január 1. napjától saját devizaárfolyamot képez „... saját devizaárfolyam” néven. Az árfolyamképzés a kialakult banki gyakorlat szerint történik, a jegyzésre vonatkozó irányelveket az Árazási Elvek tartalmazzák. A ... saját devizaárfolyamot a **(alperes neve)** és annak leányvállalatai üzletszabályzatainak vonatkozó rendelkezései kapcsán kell alkalmazni.

Az Üzletszabályzatban alkalmazott fogalmak:

7. Normál devizakonstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kölcsönbevevő a kamatváltozást és árfolyamváltozás I-et a hitelező hirdetménye szerint köteles megfizetni, figyelemmel a jelen Üzletszabályzat kamat változására irányadó rendelkezéseire is.

15. A törlesztőrészlet az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességekhez tartozó tőke-, valamint kamattörlesztési kötelezettségek együttes összege.

17. Kalkulációs kamatláb: az egy hónapos bankközi referencia kamatláb (BUBOR) + 4 %.

22.

a) Árfolyamváltozás I.: a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

a) Árfolyamváltozás I. = fizetési kötési kötelezettség x (fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam) – 1.

b) Árfolyamváltozás II.: a kölcsönszerződés futamidő lejártá előtti megszűnésekor fizetendő – ki nem terhelt – kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének eseteit szabályozó rendelkezésekben külön kerül meghatározásra.

24. A teljes hiteldíjmutató (THM) a különböző ajánlatok összehasonlítására, az ügyfél megfelelő tájékoztatására szolgál. Számítása során a pénzügyi intézménynek a hitellel kapcsolatos – kamaton túli egyéb – költségeket is be kell számítania, ezért az ügylet tényleges terheit mutatja százalékos formában. A képletet a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet tartalmazza. A teljes hiteldíjmutató az egyedi kölcsönszerződés létrejöttkor meghatározott hitelminősítési díjat, valamint kamatot foglalja magában annak figyelembevételével, hogy a felek a kölcsönfolyósítás időpontjának a tervezett átadás dátumát megelőző 15. naptári napot tekintik. Devizaalapú kölcsön esetén a törlesztőrészletek forintban, a szerződéskötést megelőző 10 napnál nem régebbi árfolyamon vannak figyelembe véve.

II.A.1. Referencia kamatláb (amelynek Hpt. szerinti megfogalmazása: bármilyen alkalmazandó kamatszámításnak alapjául szolgáló, a nyilvánosság számára hozzáférhető mindenkor kamatláb, amelynek mértékére a hitelezőnek nincs ráhatása):

c) Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem euró vagy forint), úgy a

- 3 -

Gf.I.30.429/2013/3. szám

referencia kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben 1, 3, 6 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati kamatláb (1, 3, 6 havi LIBOR).

B/I. Referencia kamatláb változásából eredő kamatváltozás: tekintettel arra, hogy a referencia kamatláb a nyilvánosság számára hozzáférhető mindenkor kamatláb, melynek mértékére a hitelezőnek nincs ráhatása, a hitelező a referencia kamatláb változásából eredő kamatváltozást jogosult és köteles a még nem esedékes törlesztőrészletekben a kölcsönbevevővel szemben érvényesíteni, amely a még hátralévő törlesztőrészletek emelkedését, illetve csökkenését eredményezi. Ebben az esetben a hitelező nem köteles a hatálybalépést megelőzően a kölcsönbevevőt értesíteni és a kölcsönbevevőt nem illeti meg a szerződés díjmentes felmondásának joga. A hitelező a referencia kamatláb változásából eredő törlesztőrészletek változásáról a rendszeresen küldött fizetési értesítőben ad tájékoztatást.

B.II. Nem a referencia kamatláb változásából eredő (rendkívüli) kamatváltozás: a hitelező kizárólag a magatartási kódexben meghatározott oklista bekövetkezte esetén jogosult a kamatot az ügyfél számára kedvezőtlenül, egyoldalúan módosítani.

A felperes keresetében a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérte – az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása nélkül – a Hpt. 213. § (1) bekezdésére hivatkozással. Indokolásában előadta, az alperes az árfolyamváltozás teljes kockázatát a felperesre hárította, e tisztességtelen piaci magatartásával a felperest olyan helyzetbe hozta, hogy a kölcsönszerződésben foglaltak teljesítését a körülmények hatására fokozatosan ellehetetlenítette. Kifogásolta, hogy nem tájékoztatta számszakilag, tételesen a kölcsöntartozás összegének változásáról, e körben utalt a Ptk. 4. § (1) bekezdésében foglaltakra. Hivatkozva a Ptk. 209. § (1) bekezdésére, valamint 209/A. § (1) bekezdésére állította, az Üzletszabályzat Preambulum III.1.21., 22. és 24. pontjai tisztességtelen szerződési kikötéseket tartalmaznak. Ennek alátámasztásául utalt arra, hogy az alperes nem tájékoztatta az Üzletszabályzatban, illetve a Hirdetményben a saját devizaárfolyam meghatározásának módjáról és az árfolyam mértékéről, ami a szerződés lényeges része. Álláspontja szerint a Hpt. 203. §-a és 209. § d) pontja alapján ugyancsak tájékoztatnia kellett volna a felperest az árfolyamrés mértékéről, a saját devizaárfolyam-meghatározás módjáról. Kifogásolta, hogy az alperes az árfolyamrést nem szerepeltette a teljes hiteldíj mutatóban (THM), melynek kiszámítási módját a 83/2012. (III. 25.) Korm. rendelet rögzíti. A 41/1997. (III. 5.) Korm. rendeletre hivatkozva állította, a THM számításnál – többek között – az ügyfél által a pénzügyi intézménynek fizetett költségeket is figyelembe kell venni, csak a kölcsön kamatkockázatát nem kell tartalmaznia. Álláspontja szerint mindezek tekintetében az alperes megsértette a Hpt. 210. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezést, ezért a kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja értelmében semmis. Az árfolyamrést ugyanis ugyanúgy kellett volna feltüntetnie a szerződésben, mint a kamatot vagy a kezelési költséget, számértékkel meghatározva és százalékban kifejezve. Ez a teljes szerződés semmisségét eredményező hiba az Üzletszabályzat Preambulum III.1.21., 22., 24. pontjában, és az egész szerződésben fellelhető. Érvelése szerint hiányzik továbbá a szerződésből a szerződéskötéskori svájci frank LIBOR bázisárfolyamának, illetve a devizaárfolyam érvényességének napja, valamint

a THM értéke, így a Ptk. 205. § (2) bekezdésébe ütközés folytán a szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A tisztességtelenségre alapított

érvénytelenséggel kapcsolatban kifejtette, a felek szerződése nem fogyasztói jellegű, miután a felperes nem tekinthető a Ptk. 685. § d) pontja szerinti fogyasztónak, emiatt a létrejött jogviszonyra nem irányadó a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) és d) pontja. Mivel azonban a felperes a Ptk. 236. § (2) bekezdés c) pontja szerinti, megtámadásra biztosított egy éves határidőt elmulasztotta, az érvénytelenség megállapítására irányuló keresete alaptalan. Utalt arra, a perbeli szerződésben kimutatott THM (15,99 %) magában foglalja az árfolyamrést, meghatározása pedig a hatályos 41/1997. (III. 5.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelel. Kiemelte, a felperes által hivatkozott 83/2010. Korm. rendelet a szerződés megkötésekor nem volt hatályban. Kifejtette, a Hpt. 213. §-a nem értelmezhető úgy, hogy a pénzügyi intézmény a tartós jogviszonyban előre nem látható pénzügyi változásokat kellene prognosztizálnia, megbecsülnie az ebből eredő, az egyedi kölcsönszerződés megkötéséhez képest a későbbiekben bekövetkező változásokat. Bírói gyakorlatra hivatkozva előadta, amennyiben a felek megállapodása devizaalapú hitel folyósítására irányul, a hitel változó árfolyamon történő elszámolása nem jelent szerződésmódosítást és ez a szerződési kikötés a jóerkölcsbe sem ütközik. A kölcsönszerződésben ugyanakkor a pénzügyi intézmény nemcsak kamatot, hanem díjat és költséget is felszámíthat, ez önmagában jóerkölcsbe ütközőnek nem tekinthető, míg az árfolyam lehetséges változásának becslése a kölcsönszerződésnek nem kötelező tartalmi eleme.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Mindenekelőtt a felperes által hivatkozott semmisségi okokat vizsgálta, ennél fogva tisztázandó kérdés volt, hogy a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói szerződés-e. Megállapította, a felperes a Ptk. 685. § c) pontja szerinti gazdálkodó szervezet, és mint ilyen, a saját céljaira vásárolt gépjármű vételárának teljesítéséhez, gazdasági tevékenysége körében kötött kölcsönszerződést. Mivel pedig az alperesi pénzügyi intézmény, a Hpt. 4. § (2) bekezdése alapján jogosult pénzügyi szolgáltatásra, a létrejött kölcsönszerződés nem minősül fogyasztói jellegűnek, következésképpen a Hpt. 213. § (1) bekezdése jelen esetben nem alkalmazható. Ezt követően vizsgálta az árfolyamrés szerződésben való feltüntetését a Hpt. 210. § (2) bekezdése szerint. Megállapította, a felek devizaalapú kölcsönszerződést kötöttek, melynek lényege, hogy a kölcsön folyósítása és törlesztése forintban történik, amit devizában kalkulálnak, az alapján számítják a hitelösszegeket és a törlesztőrészleteket. A devizaalapú hitel tehát forinthitel, értékállandósági kikötéssel: az adós mindig az aktuális devizaárfolyam átszámításával köteles forintban törleszteni tartozását, egyben viseli az ebből fakadó árfolyamkockázatot. Álláspontja szerint az, hogy az egyedi szerződés csupán a mértékadó devizanemet tartalmazza, a forintban nyújtott kölcsönnek a svájci frank aktuális árfolyama alapján számított svájci frankban kifejezett összegét nem, a szerződés létrejöttét, érvényességét nem befolyásolja. Az elszámolás a mindenkori forint-svájci frank árfolyamhoz igazodik. Kifejtette, a felek a szerződésben meghatározták a mértékadó devizanemet, a fizetendő törlesztő részletek összegét és számát, a szerződésszerű teljesítés esetén

- 5 -

Gf.I.30.429/2013/3. szám

összességében fizetendő ellenértéket, a teljes hiteldíj mutatót, ily módon az adós – az üzletszabályzat tartalmára is figyelemmel – megismerhette és megismerte mindazon elemeket, amelyek a perbeli jogviszony átláthatóságát kellően biztosítják. Rögzítette, az árfolyamrés nem tekinthető a Hpt. 203. § c) pontjában és 209. § d) pontjában írt egyéb költségnek, ennek kifejezett hiánya a szerződés részleges semmisségét sem

eredményezi. Ez olyan speciális közgazdasági tartalmú adat, amely nem szorosan a perbeli kölcsönszerződéshez, hanem az alperes hitelezési tevékenységéhez tartozik.

A szerződést az elsőfokú bíróság nem találta jóerkölcsbe ütközőnek sem. Abból indult ki, hogy a devizaalapú kölcsönök esetében a változó árfolyamon történő elszámolás nem jelent szerződésmódosítást, ezért az erre irányuló szerződési kikötés nem sérti a jóerkölcs követelményét. Az árfolyamváltozásból eredő kockázatot az üzletszabályzat preambulumban a felperes vállalta (III.1.7. pont), így tudatában volt annak, hogy a pénzügyi intézet a szerződéskötéskori árfolyamhoz képest mindig az aktuális törlesztéskori árfolyamon számolja el a teljesítést. Eseti döntésekre hivatkozással kifejtette, önmagában az olyan kölcsönszerződés, amelyben a forint árfolyamának kedvezőtlen alakulása növeli a törlesztő részletek nagyságát, erősödése pedig csökkenti azokat, nem érvénytelen, az ezt előíró kikötések nem tisztességtelenek és nem ütköznek a jóerkölcs követelményébe.

Végül megállapította, mivel az első részlet teljesítésének határideje 2008. április 20. napja volt, az ettől számított egy éves határidő pedig a keresetlevél benyújtásáig eltelt, ugyanakkor a felperes az elévülési határidő nyugvására nem hivatkozott, megtámadási jogát keresettel már nem érvényesítheti.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak megváltoztatása és a kereseti kérelemnek helyt adó határozat meghozatala, másodlagosan annak hatályon kívül helyezése iránt. Fenntartva az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontját hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a Hpt. 210. § (2) bekezdésének vizsgálatát. Ugyan ítélete indoklásában helyesen rögzítette, hogy az alperes a szerződésben a kamatot nem tüntette fel, ám e hiányról a továbbiakban említést nem tett. Kiemelte, miután a hivatkozott rendelkezés nemcsak a fogyasztói szerződésekre, hanem az összes pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésre vonatkozik, ugyanakkor a perbeli szerződés a kamat mértékét, összegét nem tartalmazza, a szerződés a Hpt. 210. § (2) bekezdésbe ütközik, következésképpen a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte annak helyes indokaira figyelemmel. Hangsúlyozta, a perbeli szerződés nem fogyasztói jellegű, így a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) és d) pontjában foglaltak nem alkalmazhatók. Álláspontja szerint tévesen hivatkozott a felperes a Hpt. 210. § (2) bekezdésére is, ugyanis e jogszabályhely nem azt írja elő, hogy a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben a kamatot, a díjat és minden egyéb költséget százalékos formában kellene meghatározni. A kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzat I.15. pontja ugyanakkor rögzíti, hogy a törlesztőrészletek törlesztő és kamatrészből állnak, míg V.5. pontja tartalmazza a kamatszámítás módját. Az üzletszabályzat I.21. és 22.a) pontja alapján az árfolyamváltozás fogalma és számítási módja is egyértelműen

- 6 -

megállapítható, a 23. pont pedig meghatározza a hitelminősítési díj fogalmát. A kölcsönszerződés egyértelműen rögzíti a törlesztő részletek együttes összegét, valamint a pénzkölcsön törlesztőösszegét is, így a kamatösszeg a kettő különbségeként kiszámítható. Kérte figyelembe venni, hogy a THM kalkulálása a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően történt, nem tisztességtelen. Bírói gyakorlatra hivatkozással állította, azzal, hogy az alperes a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzatban feltüntette a hirdetmény közzétételének helyét, biztosította, hogy az abban foglaltak tartalma megismerhető legyen, ezáltal a hirdetmény alkalmazásakor hatályos rendelkezései is a

szerződés részévé váltak. E körben utalt a Hpt. 203. § (1) bekezdésében foglaltakra.

A fellebbezés **alaptalan**.

A per lényegi kérdése volt, hogy a felperesi gazdasági társaság és az alperes között létrejött kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek tekinthető-e. A felperes fellebbezésében továbbra is amellett érvelt, hogy a felek fogyasztói szerződést kötöttek. Az elsőfokú bíróság az irányadó joggyakorlatot – a vonatkozó jogszabályokon túl – helyesen ismertette és helytállóan értékelte a felperes ügyletkötési célját a fogyasztói szerződés létrejötté szempontjából. A Ptk. ugyanis a fogyasztó fogalmát – szemben a közösségi jogi normákkal – nem szűkíti le a természetes személyekre, hanem a lényegi megkülönböztetést ahhoz köti, hogy az érintett személy (társaság) a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körén belül, vagy azon kívül köti meg (Kúria 2/2011. (XII.12.) PK vélemény 1. pontja, eBDT2009. 1997. számú eseti döntés). Amennyiben egy gazdasági társaság üzleti tevékenysége körében gépjárművásárlás céljára kölcsönt vesz fel, azt nyilvánvalóan gazdasági tevékenységének körében, üzleti vállalkozásának fejlesztése, gyarapítása érdekében teszi, a szerződéskötés a cég tulajdonszerzési célját szolgálja, azt segíti elő, következésképpen az erre irányuló kölcsönszerződés fogyasztói jellegűnek nem minősíthető. Ezzel ellentétes konkrét tényelőadást a felperes nem tett, arra irányuló bizonyítási indítvánnyal a Pp. 164. § (1) bekezdés szerinti kötelezettsége ellenére nem élt, hogy a kölcsönfelvétel célja ettől eltérő volt, olyan, amely miatt az fogyasztói szerződésnek minősülhetne. Mivel nem merült fel olyan adat, amely a felperes üzleti, gazdasági érdekkörén kívüli szerződéskötését támasztotta volna alá, helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felek között nem fogyasztói szerződés jött létre.

A Hpt. 213. §-ának alkalmazási feltétele, hogy a felek között létrejött szerződés fogyasztási kölcsönnek minősüljön. A kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Hpt. szerint fogyasztási kölcsön a mindennapi élet szokásos használati tárgyainak megvásárlásához, javíttatásához, illetve szolgáltatások igénybevételehez – a természetes személy részére – nyújtott kölcsön és a felhasználási célhoz nem kötött kölcsön, ha a kölcsönt a természetes személy nem üzletszerű tevékenysége keretében veszi igénybe. Miután a felperes nem természetes személy, a szerződés fogyasztási jellegükénti minősítése fel sem merülhet. Ez egyben azt is jelenti, hogy a jogvita elbírálásakor nem alkalmazhatók a Hpt.-nek a fogyasztási kölcsönre vonatkozó szabályai, így a Hpt. 213. §-a sem, vagyis az itt rögzített követelmények sérelme a perbeli jogviszonyban nem eredményezheti a szerződés semmisségét.

- 7 -

Gf.I.30.429/2013/3. szám

A felperes hivatkozása szerint a szerződéskötéskor alkalmazott üzletszabályzat nem felel meg a Hpt. 209. §-ában és 210. § (2) bekezdésében foglaltaknak, mivel nem tartalmazza a kamatszámítás módját, az egyéb díjakat és költségeket, illetőleg hogy a kamat a hitelező részéről módosítható-e és milyen feltételekkel.

A Hpt. 210. § (2) bekezdése szerint a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, a díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt. Önmagában az, ha a szerződés e követelményeknek nem felel meg, nem eredményezi a szerződés semmisségét, a törvényben megjelölt tartalmi

elemek hiányához ugyanis a Hpt. csak a fogyasztói, fogyasztási szerződések tekintetében fűzi a semmisség jogkövetkezményét, a perbeli kölcsönszerződés azonban – a fentebb már kifejtettek szerint – nem ilyen jellegű. A Hpt. 210. § (2) bekezdéséből az következik, hogy a kamatban, díjban és költségekben való megállapodás a nem fogyasztási kölcsönszerződéseknek is lényeges tartalmi eleme, így az azokban való megállapodás, azaz e feltételek egyértelmű meghatározása nélkülözhetetlen a szerződés létrejöttéhez (Ptk. 205. § (2) bekezdés). Ebből következően az a Hpt. hatálya alá tartozó nem fogyasztási kölcsönszerződés, amely nem tartalmazza a kölcsönvevő által fizetendő kamatot, díjakat és költségeket, az erre vonatkozó kölcsönös és egybehangzó akaratkifejezés hiányában érvényesen nem jön létre. Az egyértelmű meghatározottság követelménye nem jelenti azt, hogy a kamatot, díjat és költséget számszerűen vagy százalékos mértékben kötelező megjelölni a szerződésben. Ezek a tartalmi elemek akkor is egyértelműen meghatározottnak tekinthetők, ha mértékük a szerződés rendelkezéseiből – ideértve a szerződés részét képező általános szerződési feltételeket is – megállapítható. A perbeli esetben az egyedi szerződés és az alperes üzletszabályzatának rendelkezései alapján a felperest terhelő kamat, díj és költség mértéke, illetve kiszámításának módja megállapítható. Az egyedi kölcsönszerződés a kamat mértékére vonatkozó kifejezett rendelkezést ugyan valóban nem tartalmaz, az üzletszabályzat viszont a mértékadó kamatláb vonatkozásában meghatározza az ún. referencia kamatlábat. Az üzletszabályzat II.A.1.c. pontja szerint amennyiben a mértékadó devizanem egyéb, úgy a referencia kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben 1, 3, 6 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati kamatláb (1, 3, 6 havi LIBOR). A Ptk. 207. § (1) bekezdése értelmében a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ennek megfelelően az üzletszabályzat idézett rendelkezésének a LIBOR kamatra vonatkozó kitétele akként értelmezhető, hogy az ügyleti kamat ún. referenciakamat, annak mértéke a svájci frankra irányadó LIBOR kamatlábbal egyezik meg, követve annak a szerződés futamideje alatti esetleges változásait.

Nem fogadható el azonban az az alperesi álláspont, mely szerint az ügyleti kamat az összes törlesztőrészek összegének a pénzkölcsön tőkeösszegével csökkentett része. Kétségtelenül nincs akadálya annak, hogy a kölcsönszerződést kötő felek az ügyleti kamat – mint a kölcsönadott pénz használatáért járó ellenérték – mértékét egy konkrét összegben jelöljék meg. Ez esetben azonban a kölcsönszerződés nem változó, hanem fix kamatozású lenne, mely ellentmond mind az egyedi kölcsönszerződés tartalmának, mind az annak részét képező üzletszabályzatnak. Ebben a megközelítésben a referencia kamatláb alkalmazása értelmezhetetlen lenne.

- 8 -

Az üzletszabályzat egyes rendelkezései az alkalmazás időpontjában hatályos hirdetményben foglaltakra utalnak, ezért vizsgálni kellett, hogy a hirdetmény a szerződés részévé vált-e. Az abban közöltek általános szerződési feltételeknek minősülnek, kikötéseit az alperes egyoldalúan, előre, a másik fél közreműködése nélkül határozta meg, így vonatkozásukban irányadó a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése és a GK 37. számú állásfoglalás II. pontjának rendelkezése. Ez azt jelenti, hogy az alperesnek, mint a hirdetményben rögzített általános szerződési feltételek alkalmazójának azt kellett bizonyítania, hogy a felperes számára lehetővé tette annak megismerését, melyet az elfogadott. Ezt az alperes hitelt érdemlően bizonyította azzal, hogy a kölcsönszerződést a felperes képviselője

aláírta, mely egyértelműen tartalmazza, hogy a szerződésben, továbbá az üzletszabályzatban foglalt feltételeket megismerte, megértette és azokat kötelezőnek ismeri el. Ez jelen esetben azt jelenti, hogy az üzletszabályzatból kellő körültekintés mellett értesülhetett a hirdetmény lényegi szerepéről, egyben tájékoztatást kapott arról, hogy azt a hitelező székhelyén és fióktelephelyén kifüggesztették (üzletszabályzat VI.6. pontja), ahol tartalma megismerhető (Hpt. 203. § (2) bekezdés). Ezzel teljesült a Ptk. 205/B. § (1) bekezdés és a GK 37. számú állásfoglalás szerinti két feltétel: a hirdetmény a kifüggesztés helyének megjelölésével megismerhetővé vált, az itt rögzített feltételek elfogadása pedig a szerződés kölcsönbevevő általi aláírásával, a szerződéskötéssel megtörtént. Így annak rendelkezései a szerződés részévé váltak. Miután az ügyleti kamat a kifejtettek szerint meghatározott, abban a felek megállapodtak, az ítéltábla az ezek hiánya miatti érvénytelenség megállapítására irányuló keresetet nem találta alaposnak.

A felperesnek az üzletszabályzat egyes kikötéseinek tisztességtelenségére való hivatkozásával kapcsolatban az ítéltábla mindenben osztja az elsőfokú bíróság álláspontját. Mivel a felek között nem fogyasztói szerződés jött létre, a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésében rögzített érvénytelenség jogkövetkezményét alkalmazni nem lehet. A perbeli esetben a Ptk. 209/A. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazása jöhet szóba, vagyis az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja. A kölcsönszerződés szerint az első részlet esedékessége 2008. április 20. napja, így a megtámadásra a felperesnek ettől az időponttól számított 1 éven belül volt lehetősége (Ptk. 236. § (1) bekezdés). A Ptk. 236. § (2) bekezdés c) pontja szerint a megtámadási határidő a tisztességtelen szerződési feltétel esetén a sérelmet szenvedő fél teljesítésekor, részletekben történő teljesítésnél az első teljesítéskor kezdődik. Tekintve, hogy a felperes keresetét ezen túl terjesztette elő, az egyes kikötések – árfolyamrés, egyoldalú szerződésmódosítás joga – tisztességtelenségre alapított keresettel megtámadási jogát már nem érvényesítheti.

Megjegyzí az ítéltábla, a felek között létrejött ún. devizaalapú szerződés alapján a kölcsön folyósítása és a törlesztése is forintban történt, azonban devizában volt meghatározva (átszámítva) a hitelösszeg és a törlesztőrészlet. Teljesítés devizában egyik fél részéről sem történt, erre a szerződési rendelkezések nem adtak lehetőséget. Az ilyen ügyletek létrejöttét az motiválta, hogy a pénzpiacokon a devizahitelek kamata (adott esetben lényegesen) alacsonyabb volt, mint a forint hitel kamata, ennél fogva – számítva a költségeket és a díjakat is – a kölcsönbevevő alacsonyabb ügyleti kamat mellett juthatott hitelhez. E konstrukcióban az

- 9 -

Gf.I.30.429/2013/3. szám

árfolyamváltozást, annak kockázatát nem az ügyleti kamat százalékos mértéke, hanem a törlesztésnek az aktuális devizaértékhez kötése hivatott kompenzálni, kiküszöbölni. A törlesztés tehát minden hónapban az aktuális deviza/forint árfolyamon történik, ezért a forint árfolyam kedvezőtlen alakulása növeli a törlesztőrészletet, erősödése pedig csökkenti azt. Az ilyen típusú szerződések alapján azonban a bank az ügyfél részére devizát nem bocsát rendelkezésére, ezért a kölcsön devizaösszegének folyósításkori, és az egyes törlesztőrészletek forint összegének törlesztéskori, a hitelező bank saját vagy más pénzügyi árfolyamhoz kötött vételi, illetve eladási árfolyamán történő meghatározása valójában csupán matematikai művelet, amely mögött a felek viszonyában tényleges deviza vétel és eladás nincs, következésképpen az árfolyamrés költségnek nem tekinthető, így fogalmilag kizárt a THM-ben való szerepeltetése is.

Megjegyzéssel továbbá, a felek változó kamatozású kölcsönszerződést kötöttek, mely a kialakult bírói gyakorlat szerint azt jelenti, hogy a pénzintézet a kamatszintet egy meghatározott, azonban változó viszonyítási alaphoz köti. Ilyenkor a szerződés alapján a kamatszint automatikusan követi a viszonyítási referencia kamat változását. Mivel ez automatikusan megy végbe, erre a szerződés lehetőséget teremt, ebben az esetben nem a pénzintézet egyoldalú szerződésmódosításának eredményeként változik a kamat. Valójában nem következik be szerződésmódosítás, mivel a kamatszint-változás az eredeti szerződési tartalomnak megfelelően, annak módosulása nélkül történik meg. Az ilyen változó kamatozású kölcsönszerződésekkel szemben alapvető elvárás az átláthatóság (transzparencia). E követelménynek a pénzintézet akkor felel meg, ha a szerződésben pontosan meghatározza, mit tekint irányadó referencia alaphoz, szerepelteti a kamatperiódusokat és meghatározza azt a legkisebb kiigazítási értéket, mely alatt nem változtatja az ügyleti kamatot. Jelen esetben a változó kamatozású kölcsönszerződés tekintetében a mértékadó kamatláb az irányadó, melynek részletes tartalma fentebb már ismertetésre került. Az üzletszabályzatban foglalt kikötések tehát az átláthatóság követelményét nem sértik. Töretlen a bírói gyakorlat abban, hogy a devizaalapú kölcsönök esetében a változó árfolyamon történő elszámolás nem jelent szerződésmódosítást és az erre irányuló szerződési kikötés a jóerköcs követelményébe sem ütközik (BDT2012/6/90. számú döntés). Az árfolyamváltozásból eredő kockázatot az üzletszabályzat VI.5. pontjában a felperes kifejezetten vállalta, így tudatában kellett lennie annak, hogy a pénzintézet a szerződéskori árfolyamhoz képest mindig az aktuális törlesztéskori árfolyamon számolja el a teljesítést. Önmagában az olyan kölcsönszerződés, amelyben a forint árfolyamának kedvezőtlen alakulása növeli a törlesztőrészek nagyságát, erősödése pedig azt csökkenti, nem érvénytelen, az ezt előíró kikötések nem tisztességtelenek (BDT2012/7-8/131. számú jogeset indokolása). Ugyanakkor az egységes bírói gyakorlat szerint az árfolyamváltozás becslése nem kötelező tartalmi eleme a kölcsönszerződésnek, a hosszú tartamú jogviszonyokra tekintettel ez nem is elvárható. Ilyen helyzetben a korrekt előzetes kalkuláció nem lehetséges. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria az EBH2012.G4. számú elvi határozatában.

A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A pertárgyérték meghatározása során figyelemmel volt az 5/2013. Polgári Jogegységi Határozatban foglaltakra, mely szerint a Ptk. 239/A. §-a alapján indult

- 10 -

megállapítási perben a per tárgyának értékét főszabályként a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás értéke alapján kell meghatározni, vagyis a szerződés szerint visszafizetendő kölcsönösszeg adja a pertárgyértéket a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló perben. Ennek megfelelően kötelezte a pereszes felperest a hiányzó elsőfokú és fellebbezési eljárási illeték – leletezés terhe melletti – megfizetésére (1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdés, 42. § (1) bekezdés a) pontja, 46. § (1) bekezdése, 74. § (2) bekezdése).

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú eljárás során felmerült költségének megtérítésére, melyet a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) és (6) bekezdése alapján az ítéltábla – a kifejtett tevékenységgel arányosan – mérlegeléssel állapított meg.

S z e g e d , 2014. év április hó 4. napján.

Dr. Kiss Gabriella s.k.	Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.	Bálint Attila s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró